

RESSORÇIMENT

481

JULIOL DEL 1923
ANY VIII - NVMERO 84

F. LABARTA

OFICINES: MÉXICO, 1356
B V E N O S   A I R E S

Carnisseria i Cansaladeria

Esriptori: ALSINA 2011
C. T. 2212, Central

de RABASSA, GERMANS

EL MONTSENY

és una de les muntanyes més atractives de la nostra patria. Des d'ara és, també, garantia dels millors productes del ram a que es dedica la nostra casa, perquè l'havem escollit per a retolar el nostre establiment.

FIAMBRES ASSORTITS i BEN PREPARATS
Vendes a l'Engròs i a la Menuda.

Mercat del Plata: Taules 56, 57 i 82

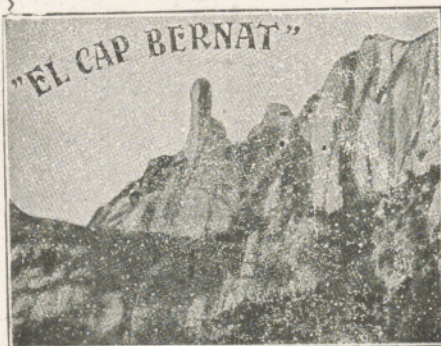
U.T. 2809
Rivadavia

NOTA - Als magatzems que ens afavoreixin els farem rebaixes especials.

Magatzems "El Cap Bernat"

Els millors assortits d'articles de Catalunya

Oli d'oliva "El Cap Bernat",
llauna . . . . . \$ 2.-
Oli d'oliva, 10 quilos nets, llauna . . . . . , 18.-

Arròs Carolina sublim, quilo . . . 0.55
Arròs València, quilo . . . . . , 0.45
Tonyina assortida, 400 grams,
llauna . . . . . , 1.40
Calamars farcits amb tinta,
amb oli o amb tomàquet,
llauna . . . . . , 2.20
Calamars farcits al pernil, 1/2
llauna . . . . . , 1.20
Calamars farcits al tomàquet,
1/2 llauna . . . . . , 1.—
Bacallà, el millor, quilo . . . , 1.30
Llengües d'anyell, 1/2 quilo,
llauna . . . . . , 1.10
Pèsols al natural "Catalunya",
llauna . . . . . , 0.90
Pèsols al natural "Catalunya",
1/2 llauna . . . . . , 0.50

Pebrots flor, "Catalunya", llauna . . . . . , 0.65
Sardines "El Cap Bernat",
llauna . . . . . , 0.35
Sandwichs de pernil, llauna . . . , 0.45
Anxoves de primera, 1 quilo
llauna . . . . . , 1.80
Escarxofes al natural, llauna . . . , 0.90
Rovellons al natural, 1 quilo,
llauna . . . . . , 2.50
Rovellons al natural, 1/2 quilo,
llauna . . . . . , 1.30
Rovellons al natural, 1/4 quilo,
llauna . . . . . , 0.70
Vi Sumoll Català, dotzena . . . , 18.—

Demanin catàleg que els serà tramès puntualment i atesos els encàrrecs que ens facin, tant de la capital com de tot el país.

FRANCESC TORT

PICHINCHA, 180

ESTACIO PASCO
COOPERATIVA TELEFONICA, 597 (OESTE)

(SUBTERRANI)

RIVADAVIA, 3929

ESTACIO MEDRANO
UNIO TEL. 1570 (Mitre)

SECCIO FLECA I PASTISSERIA Garay 3749 - 51. C.T. 43 (Patricios) DISTRIBUCIÓ A DOMICILI

RESSORGIMENT

ANY VIII

BUENOS AIRES, JULIOL DEL 1923

NÚM. 84

TÀCTICA ESPANYOLA

Una característica especial dels enemics de les nostres aspiracions nacionals és l'entossudiment en voler ignorar el fet real del nostre nacionalisme. Els governs que passen per la direcció de l'Estat que té sotmesa la nostra pàtria són els que donen l'exemple d'aqueixa sistemàtica incomprensió. Cap govern no vol donar fe de vida del nostre nacionalisme. Sembla una consigna, ja que no pot qualificar-se d'ignorància.

Són a dotzenes, a centenars, a milers els catalans que s'indignen davant l'actitud indiferent de l'Estat envers la realitat immanent del nostre ressorgir nacional. Nosaltres, en canvi, no ens indignem pas gota; ben altrament, nosaltres benèim la consigna de l'enemic i fem vots per a que perduri aquest estat obsès de la incomprensió espanyola.

L'actitud dels nostres adversaris facilita enormement la tasca que ens hem imposat per tal d'arribar a l'aconsegüiment de la llibertat que hom fretura. Una diatriba contra les nostres aspiracions llençada per l'enemic té la virtut de fer més prosèlits pel nostre ideari redemptor que no pas un discurs del més eloqüent orador nacionalista.

La sort de Catalunya, després del seu esfondrament nacional, ço és, després de la pèrdua de la seva sobirania política, ha estat trobar un opressor de la idiosincràsia de l'Estat espanyol; altrament la personalitat catalana no trauria pas el cap damunt la superfície de la terra. Restaria, per sempre, colgada entre els records de les coses pretèrites, sense esperança de redempció o, millor, de reivindicació.

No, amics, no cal indignar-se per què de Madrid estant se'ns negui bel·ligerància als que sentim l'ideal de llibertat, l'aspiració suprema d'independència per la pàtria nostrada. Millor que ho pensin així i procurem nosaltres fer de faiso que aqueix seu pensament no els abandoni abans d'hora. Que no fos cas que en el millor de la tasca ens trobéssim amb la nosa insalvable d'una oposició amb la qual no hi comptàvem.

No ens volen donar una minsa autonomia que el bon sentit de govern imposa, amb referència a Catalunya, per tal d'e-

vi'ar més pesada quant a obligacions. millor que no ens l'a'orguin; pensem que l'autonomia no resoldria res, ni satisfaria les nostres urgències. Tal com està avui la nostra pàtria, un règim autonòmic li fóra molest i re'arcaria l'adveniment gloriós que tots albirem. Comptant amb una Mancomunitat no precisem l'autonomia, que, fet i fet, no fóra gaire gran cosa més quant a atribucions, i, per contra, seria

CRÒNICA CATALANA

JOCS FLORALS I... ESCOMBRARIES

S'ha dit moltes vegades i s'ha escrit també moltes, que els Jocs Florals de Barcelona anaven cap a la posta. No faltava pas gent que vaticinava una mala fi, si no es donava una nova modalitat o una moderna orientació al certamen principal de les lletres pàtries. Els nostres Jocs eren *démodés*, eren raquítics, eren antiquats, i calia forçosament adaptar-los als costums actualment més en ús. I, malgrat tot aquest mal averany i fent front a totes aquestes "rebutades",—per dissort la crítica cada dia es va allunyant de nosaltres per deixar lloc a l'ensorrada sense contemplació,—els Jocs Florals barcelonins encara subsisteixen; hi "tiren" gairebé tots els poetes i prosistes catalans i des de fa alguns anys han pres nova vigoria amb l'ajut valuós d'un bon nombre de literats joves, excel·lents.

I és que als Jocs de la ciutat els ha salvat, ultra la seva altíssima significació patriòtica i la seva qualitat de concurs cabdal de l'obra poètica anyal, el gran seny que ha imperat generalment en els seus dirigents, la sincera actuació dels qui en portaven tota la preparació i la tasca imparcial dels jurats. Impossibile és d'escatir si en determinades ocasions hi ha hagut qui ha afavorit l'amie, qui ha volgut tirar l'aigua al seu molí. Això, com que és cosa que pertany exclusivament a la consciència de l'individu, no pot evitar-se si és que el cas arriba. Però sí que pot afirmar-se que no hi ha hagut conxorxes, ni pactes, ni confabulacions. Una prova n'és, demés de la seriositat i solvència

bon xic més pesada quant a obligacions.

El moment no necessitem res més sinó que continuïn ignorant la veritable significació del nostre moviment i la seva extensió. Convé que els Romeo, Ossorio i alguns poquets més, per patriotisme, deixin d'ocupar-se del problema de Catalunya i no s'oposin a la tàctica sistemàtica dels governs, assessorats pels Alba, Royo, Luca de Tena i companyia.

Quan sigui hora ja sentiran els espetecs que els portarà a la realitat del fet català.

general dels qui han format els jurats, la diversitat d'escoles, de sistemes, de colles i d'edats, que representaven els autors premiats. Entre aquests n'hi han hagut de tota mena: de joves, de vells; de coneguts, d'ignorats; de revolucionaris, de madurs... Els senyors que han repartit els premis poden, potser, no haver estat justos alguna vegada, poden haver-se equivocat; però pot afirmar-se que han estat sincers, que han estat imparcials. I això ja és molt. Millor dit: és el tot en tota mena de concursos o de certàmens.

Precisament hom assegura que en molts —moltíssims!— dels Jocs Florals que es celebren a Catalunya, aquesta seriositat, aquesta equanimitat, no hi és pas. En una enquesta oberta no fa gaire temps en "La Publicitat", bastants poetes es planyien de l'actuació poc sincera d'alguns jurats "floralescos". Es fama ja que molts dels que tiren a uns jocs forans, saben a la bestreta quin premi "guanyaran". Es cosa sabuda que els jurats d'avui, són els premiats del jorn següent. Hi ha grupet que mangoneja el cinquanta per cent dels certàmens repartint-se amigablement les pessetes que s'ofereixen, i també hi ha qui firma un treball per heur'n la glòria... a canvi de donar els diners a l'autor veritable! Està clar que, sortosament, no passa així en totes les festes d'aquesta mena que arreu de Catalunya es celebren. Mes sí que tals abusos no constitueixen pas una sola excepció.

Per això, més que per altra cosa, els Jocs de Barcelona han adquirit la bona

nomenada de què disfruten. Les seves qualitats, per llei del contrast, han assolit major relleu. Així no és gens d'estranyar, ans bé, és molt natural que bon nombre dels nostres excel·lents poetes joves tornin a concórrer-hi amb llurs produccions més escollides. En aquests darrers anys hi hem vist com eren justament premiats, entre altres, En Lluís G. Pla, En Martí-Marull, En Massó-Ventós, En Caymarí, En Josep Carner, En Lluís Bertran i Pijoan, l'Isern-Dalmau i, enguany, En Tomàs Garcés, En Melcior Font, En Ventura Gassol i En Josep Ma. de Sagarra; aquest darrer amb la flor natural.

"Roda el món i torna al Born"... Sobretot si en el món s'hi troben coses depriments, doloroses i antipàtiques i en el "Born" s'hi frueix la dolça pau de la justícia i de la veritat.

Per molts anys sia!

* * *

Nosaltres prou podem fer jocs florals —festa d'amor, de pàtria i de bellesa; nosaltres prou podem organitzar exposicions d'art com la que suara s'ha obert en el palau del parc, i del moble (amb caràcter internacional), com la que es tenia d'inaugurar el vint i tants d'aquest mes i que s'ha anat ajornant... Nosaltres preparem i realitzarem tantes coses boniques com ens sembli: aplec de la sardana, festa d'infants i de flors, concursos de ballets, certàmens diversos, concerts, manifestacions esportives, fires i congressos... però sempre trobarem qui ens amargarà l'existència provocant, produint o tolerant, esdeveniments contraris a la nostra ciutat i a la nostra terra.

Prenent peu d'un comiat a dos descarregadors del moll, els carreters s'han declarat en vaga, paralitzant el trànsit rodat en tot el que fa referència a transports, incloent-hi els obrers que es cuden de les escombraries. Això ha produït en tot Barcelona un conflicte de molta gravetat per la bellesa i el bon nom de la mateixa, i, sobretot, per la salut pública. Durant molts dies, els carrers s'han convertit en receptacle de totes les deixalles i els punts de concentració de les mateixes en veritables fematers, amb manifest perill de criar una d'aquestes epidèmies o "passes" de què tan sovint toquem els tristos resultats.

Posant-se al marge d'aquest conflicte social—car és cosa que s'ho tenen d'arranjjar les parts litigants ben dirigides per un imparcial tercer en discòrdia—, és que no hi ha dret de queixar-se de la ineúria, de l'abandó, del tan-me-fumisme de les autoritats? Es que els ciutadans de la capital de Catalunya no paguen ço que se'ls demana—i que no és pas poc!—, per a que se'ls tracti amb tan marcada indiferència? Es que no és digne d'estima i de

respecte la vida de tota una ciutat? Doncs no ho ha semblat gens ni mica en aquesta ocasió. Durant quatre o cinc dies la passivitat més absoluta, la tranquil·litat més completa ha estat la norma i l'actuació (?) de les primeríssimes autoritats. Els munts d'escombraries han invadit els carrers, i les pitjors pudors s'han ensenyorit de l'aire, i l'espectacle depriment de la brutícia urbana s'ha mostrat als ulls fastiguejats del vianant.

Ha calgut que surmontant els pilons de brossa casolana hi figuressin lletrats al·lusius i humorístics—menys mal que aquí tot ens ho prenem a broma!—, per a que el senyor governador civil es preocupés de fer treure la porqueria que infestava els carrers, encara que d'una manera ben insuficient i lenta. I, per comble, ha tingut la "frescura" de donar totes les culpes al batlle—el qual ha pecat sens dubte

de poc enèrgie—, com si no fos missió del qui té la força de cuidar-se de les coses que deuen fer-se per manament de l'autoritat... que pot manar.

En escriure aquestes ratlles, la vaga segueix en el mateix estat, però la recollida d'escombraries es fa amb més normalitat sota la protecció dels soldats, de la guàrdia civil i dels mossos de l'esquadra; aquests darrers per garantir el treball d'elements que depenen de la Mancomunitat de Catalunya. Potser de mica en mica tornarà la relativa netedat a Barcelona. Déu ho faci! Els pobres ciutadans semblarà que tornen a la vida. I el dia que es pugui treure tota la brutícia... O, aquell dia! Serà qüestió de celebrar-ho amb una gran festassa.

JORDI CATALÀ.

Barcelona, 31 de maig de 1923.

ELS ATEMPTATS SOCIALS A CATALUNYA

Ja fa massa temps que estem llegint, no sols en els diaris d'aquests països, sinó també en els que ens arriben d'allà i per les correspondències particulars, que una sèrie d'atemptats es cometien a la nostra Pàtria, particularment a Barcelona.

Lluites fraticides, inspirades i protegides per aquells qui menen des del centre de l'Estat els destins de Catalunya, convertint els homes en feres salvatgines.

Sang inútil que es vessa, unes vegades matant-se amos i obrers, i altres atacant-se obrers amb obrers. I tot sense un fi pràctic per cap causa. L'únic fi veritat, per desgràcia, és la fi de les vides que s'extingeixen, vides, sense cap mena de dubte, útils a la societat mateixa que els anul·la.

Crims impunes, assassinats sense càstic justicier. Aquesta és la paradoxa del moment actual.

I fins quan ha de durar aquest estat? Fins quan Catalunya ha de semblar el país terrorífic per excel·lència?

Es hora de què els obrers posin un xic de seny i es donin compte del mal que a més de fer-se ells mateixos, infereixen a Catalunya. Quan s'adonaran de que són la joguina dels polítics centralistes? Quan veuran que totes aquestes anormalitats no són més que la continuació del programa de la Nació catalana?

Aquest cas d'ara té parió amb el de les bombes. Cada dia esclataven bombes que mataven i ferien a gent innocent i mai hom pogué trobar els autors. Els autors d'allavors, eren com els d'ara, que maten i fereixen protegits per la força, per les mateixes autoritats que haurien d'ésser les primeres en castigar degudament els assassins.

Abans Barcelona era anomenada "la ciutat de les bombes"; avui se l'anomena "la ciutat dels crims".

Es que tot el que sigui en descrèdit de la ciutat de Barcelona, s'ha de permetre. Nosaltres prou ens escarrassem en presentar als ulls estrangers, una Catalunya exemplar com a poble civilitzat, però ja els nostres "hermanos" procuren contrarestar-nos tot ço que poden, presentant una Catalunya i uns catalans que no existeixen. Volen presentar-nos davant del món com a homes incapaces de guardar i contribuir a l'ordre social, en els països en que algun català s'hostatja.

Ja han fet pantomima, a vegades, dient lleis de fuga i empresonant i desterrant els obrers, però tot això no ha aconseguit més que la justa venjança per part dels ofesos.

Que deixin a l'obrer català, qual grau de cultura, generalment, el separa d'aquestes misèries humanes.

Jo tinc confiança en que tots aquests que avui engegats no veuen més que la venjança criminal entre els homes d'una mateixa classe i un mateix estament social, vindrà dia que s'adonaran clarament de l'engany que han sofert i el mal que han estat fent-se ells mateixos. Aleshores ells mateixos faran la veritable justícia; serà llavors quant els veritables culpables de tanta desgràcia cauran sota el pes de les mateixes armes que caigueren tants i tants germans innocents.

La solució d'aquests conflictes no està pas a baix, sinó a dalt.

Ho sabran veure els obrers? Ho sabran veure aviat?

Per al bé i la salvació d'ells i de Catalunya tota, convé que se'n donin compte.

E. BATLLE I SAQUÉS.

Vós nacionalista català, ja sou soci de la Protectora de l'Ensenyança Catalana? Penseu, sinó, que és el deure primordial de tot bon nacionalista.

C O M E N T A R I

A "La Publicitat" del 18 de maig, s'hi publica un editorial amb el títol "La democràcia catalana".

Creiem tan equivocadament el criteri que hom hi sustenta, que no sabem resistir la temptació de posar-li un comentari.

Noblement enecat per l'èxit electoral obtingut recentment per "Acció Catalana" i per les adhesions que va rebent cada dia l'entitat, el redactor de l'article que comentem, preveu que "Acció Catalana" ha d'esdevenir una mena de bloc únic d'actuació nacional.

No, no és això.

"Acció Catalana" ha encarrilat un dels aspectes de l'aspiració de Catalunya i precisament el que molts considerem el problema previ: la llibertat nacional, perquè creiem que sols quan nosaltres disposem plenament del nostre destí, serà quan podrem marcar d'una manera sòlida la ruta progressiva de la nostra raça, avui en mans estranyes, més aviat interessades en obstaculitzar el nostre progrés.

I és això, l'encarrilament d'aquesta aspiració d'una manera precisa i clara, el que ha produït aquest èxit d'"Acció Catalana".

Però cal tenir en compte que no tots els que actuen com *accionistes* són tals, sinó que col·laboren en l'entitat com si ho fossin, perquè cap altra entitat política de les que avui actuen, té en el seu programa el separatisme, que és l'aspiració general i amb més adeptes cada dia.

Abans hi havia qui donava el seu vot a la Lliga Regionalista, amb la il·lusió de que representava un ideal nacional i que

combatia una immoralitat: el lerrouxisme, sense tenir en compte que el valor moral que apoiava era similar al que combatia; però escollia ço que, de més aprop o de més lluny, creia que concordava, almenys, en algun aspecte, mal que feblement, amb el seu criteri.

Ara, "Acció Catalana" interpreta millor l'aspiració nacional, i per això són molts els qui accepten accidentalment la seva disciplina; la vàlua d'aquesta col·laboració és, indiscutiblement, considerable, però, tingui's en compte, accidental.

Demés, l'haver-se demostrat d'una manera tan indubtable la corrupció existent a la Lliga Regionalista, amb el recent i ja famós pacte de Sans, ha produït un moment sentimental impagable per a la nova agrupació. Ha estat l'acta de defunció de la Lliga Regionalista a terme més o menys llarg i convé que sigui exemple de que no n'hi ha prou amb parlar d'ètica, sinó que cal practicar-la i ésser-ne devots convençuts.

Les eleccions de diputats de la Mancomunitat, demostraran fins a quin punt està arrelada la idea separatista, malgrat que fa tan poc encara hi havia qui de bona fe esperava solucions de concòrdia i d'Espanya gran. La lluita serà forta, i baldament no sigui sagnant, per conquerir el limitadíssim poder de que disposa Catalunya. Realment, així com per les eleccions de diputats a corts sols resultava interessant anar a plantejar oficialment a la capital mateixa de l'Estat opressor el problema de la llibertat de Catalunya, sense intent de tornar més a Madrid, les actes de la Mancomunitat han

de servir per a entrenar-se en el governament de la pròpia República i per preparar-ne els instruments.

I encara en aquestes properes eleccions, "Acció Catalana" assolirà sens dubte una formidable votació, perquè serà la sola força política organitzada que portarà l'etiqueta separatista.

Però... qui sap, ja, en unes altres eleccions.

A "Acció Catalana" s'hi està congregant una gran diversitat d'elements, units tots pel problema previ de la llibertat integral de Catalunya. Arribarà el moment de divergència en l'apreciació d'altres problemes, i fatalment vindrà un destriament d'opinions. Segons qui domini, seguirà aleshores "Acció Catalana" amb el seu esperit liberal d'avui o es decantarà cap a la dreta o cap a l'esquerra, ben marcadament.

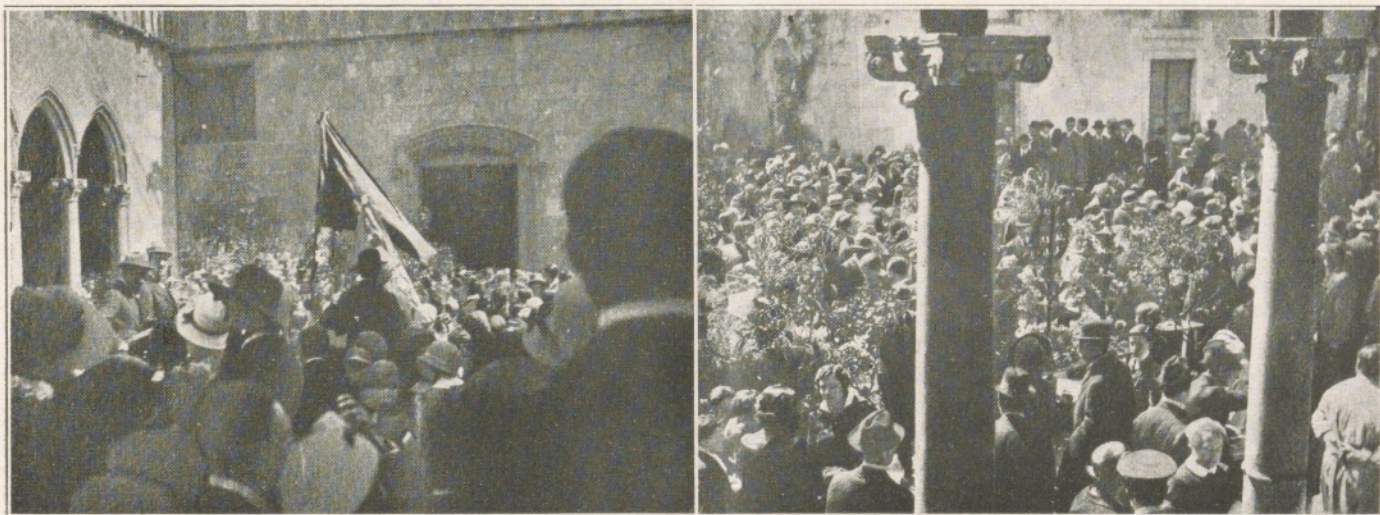
Això és cosa necessària i trobem que demostraria manca de vitalitat espiritual i de previsió, el coneretar la nostra aspiració al problema únic de l'alliberació de Catalunya.

El que hom desitja és que les forces que es situïn en altres plans de lluita, oposats si voleu, en altres aspectes, es combatin austerament i amb noblesa i que tinguin present que l'aspiració que primerament els va unir: la llibertat integral de Catalunya, cal que sigui sempre recordada i que constitueixi un llaç d'unió en tot moment que sigui necessari, per a defensar-se del comú enemic.

F. SANMARSAL.

Barcelona, maig de 1923.

NOTES GRÀFIQUES DE LA FESTA DE SANT JORDI

Dos bonics aspectes de la Fira de les roses en el pati de la Generalitat de Catalunya.

Fotog. RESSORGIMENT, per P. Aries.

PARAULES DE DIPUTATS

(En el Congrés espanyol, els diputats regionalistes, per centèsima vegada, han plantejat el tòpic de les aspiracions catalanes tal com ells les entenen. Potser entranyaran força els benivolguts llegidors de RESSORGIMENT, que ara nosaltres els fem parlar d'altra fairsó. Fet i fet, ens sembla que tothom pot dir-hi la seva.)

Per a que el debat devingui ple de tons patètics, més potents que els emprats pels diputats de l'Inclita Lliga i demés, l'escrivim a la manera teatral.)

ESCENA UNICA

Martínez-Domingo.—Sí, senyors diputats de tots els sectors de l'opinió espanyola. Nosaltres havem vingut una altra vegada en aquesta Cambra per dir-los el que el nostre poble vol.

Salvatella.—Jo, modèstia a part, coneix força bé Catalunya... No sé, però, quines són les pretensions dels catalans que vénen a demanar coses que llur poble no els exigeix.

Martínez-Domingo.—El senyor ministre, si mal no record, és català. Jo voldria que aquí, a la faç d'aquesta Cambra, em digués si realment ho és de català. Que es despullés un moment, un sol moment, de la vestidura augusta que en aquest precís instant ostenta!

Salvatella.—(A part). Massa demanes. (Alt). Les paraules de S. S. m'han arribat a l'oida un xic esmortides. No importa. Segons he entès, i si els meus òrgans auditius no em traeixen, sembla que S. S. ha dit que jo em despullés de la investidura... Això, com és notori, és impossible. Un ministre que s'ho fa valer i que gaudeix de la il·limitada confiança del qui m'ho ha donat tot, no deu rebaixar-se a tant.

Macià.—Catalunya vol la independència! Si no li donen (aixecant la veu) se la prendrà!

Salvatella.—Sembla que S. S. avui s'hagi banyat amb pólvora (rialles dels circumstantes).

Macià.—El nostre poble està cansat d'esperar. No vol ésser befat pels conculcadors dels drets humans. La llibertat és el seu anhel sagrat!...

Martínez-Domingo.—Qui el fa el separatisme?... Dieu-m'ho! Sou vosaltres que no voleu donar-nos l'autonomia. Perquè si vosaltres accedíssiu al nostre prece, el nostre poble fóra prou magnànim per reconèixer-vos com als seus llegítims alliberadors.

Besteiro.—Tot l'engranatge social està trontollant-se. (Grandiloqüent). El dia menys pensat l'esperit de les nacionalitats serà empès per les ciclòpies forces del martell i la falç!... Catalunya! Què és Catalunya al costat de la pàtria uni-

versal que està elaborant-se en el cervell creador del seu poble?

Macià.—Nosaltres també ens enternim amb les idees de S. S. Som d'aquells que defensem tot allò que tingui un caire de disconformitat amb tot el que avui és estatut per mitjà de la conculcació...

Salvatella.—Com a ministre, dec dir-los a Ss. Ss. que les paraules adés pronunciades no em desagraden del tot. No to que Ss. Ss. tenen un concepte definit del món i dels mòbils que l'emmenen... Sí, senyors; el món és una cosa molt estranya. Hi ha qui l'entén a temps. Molts, en canvi, deixen transcorrer la llur existència en l'equívoc. Es fan vells. El bigoti (si se'l deixen créixer) fa la davallada tristament. Perden, a poc a poc, el do sempre sensible de les paraules emmelades. Ningú no els escolta...

Macià.—El que volem és la independència de Catalunya! Via fora els lladres!

La presidència.—(Fent sonar l'esquella (?)). Això és intolerable! Aquesta Cambra no pot permetre que se l'ofengui d'aquesta manera tan grollera!... Deman un vot de censura per al senyor diputat que ha tingut la gosadia d'ofendre'ns en allò que més estimem. (Es fa com si es votés, i el resultat de la votació pren l'aspecte d'unanimitat, perquè, llevat d'uns quants diputats, En Macià entre ells, que resten en llur seient, els demés s'han aixecat, obeint la indicació del reformista.) Així, així és com el poble sobirà anirà fent via envers les augustes conquestes que el portaran a les portes de la més formosa de les democràcies: la futura gran nació espanyola, una i indivisible, perquè aquest és el sentir unànime dels amants de la llibertat.

Macià.—Però això és un abús! De què ens serveix l'ésser espanyols, i, demés, ésser representants d'un poble que ha lluitat ferotgement per portar-me en aquest escó? Ah! Catalunya, Poble; escolteu-me: llibertat...

Salvatella.—La llibertat que invoca S. S. és una cosa ben frèvol.

LA TRISTA ACTUACIÓ

El problema de la llibertat de Catalunya, torna a remoure conciències i alçar premar esperits. A desgrat dels governs espanyols, la qüestió catalana adquireix actualitat per damunt de les responsabilitats, dels afers socials i la guerra del Marroc, presentant-se ara amb caires d'urgència. No hi fa res que no se l'al·ludeixi en el missatge reial; per dret propi el plet català es presenta i és discutit a les cambres espanyoles, vulguis o no i cada vegada amb més apassionament.

Martínez-Domingo.—Es la llibertat del poble que veié nèixer al senyor ministre. (Sentenciós). Res no hi ha tan denigrant com desconèixer el fet de les reivindicacions de la nostra terra.

Besteiro.—Quina terra? La vostra?... Per bé que no ho diguéssiu, prou ho sabem els del meu credo que la terra us pertany.

Pla i Deniel.—El poble català es desfà per ésser germà amb tots els altres espanyols. Perquè (amb veu baixa) mai no n'ha estat de separatista. Els que prediquen aqueixa nefasta idea són uns descasats, uns homes qui menyspreen l'ésser hidalgos... S'ha vist mai semblant bogeria?... Vaja, vaja!

Macià.—S. S. no sap el que diu. Es troba influenciat per l'ambient de l'entitat que l'ha portat aquí.

Salvatella.—Jo, senyors meus, no voldria interrompre'ls. No voldria que em diguessin que he procedit malament. Els diré solament una cosa: com a ministre, els prece que...

Macià.—Catalunya!

Martínez-Domingo.—Venim per aconseguir la solució harmònica del problema català.

P. i Deniel.—Després d'aconseguir l'autonomia serem els més fermes espanyols.

Besteiro.—Res d'autonomies. La pàtria mundial és el que s'imposarà a la consciència dels homes.

La presidència.—Cal que Ss. Ss. tractin d'ésser més polits en l'emissió de les paraules. Cas contrari, tallaré l'assumpte en debat.

Macià.—La presidència està tractant els senyors diputats com a un ramat de beus. Vergonya!

Besteiro.—Oh, oh!

Martínez-Domingo.—Ah, ah!

P. i Deniel.—Ai, ai!

Macià.—Volem la independència de Catalunya!

La presidència.—Havent transcorregut el temps reglamentari, és passa a l'òrbita del dia.

(Es discuteix el missatge reial.)

FREEMAN.

Han parlat En Duran i Ventosa i l'Estadella al Senat, i En Martínez-Domingo, En Rahola, En Macià i d'altres al Congrés, els uns clamant, encara, per l'autonomia i fent veure al govern el perill per a la integritat de l'Estat de l'increment que pren la tesi separatista entre el poble català, els altres, com En Macià, proclamant el dret de Catalunya a la independència i amenaçant amb un alçament armat per tal de prendre-se-la.

Discursos més o menys eloqüents però,

a la fi, discursos i res més, i el nostre problema n'està embafat de discursos. Parauls i afirmacions que no tenen altra virtut que fer aixecar un rebombori de crits histèrics segons el to amb què són pronunciades. Ja sabem que del Parlament espanyol no cap cosa pot esperar-ne Catalunya si no és el convenciment, jorn a jorn més arrelat en el poble, de la ineficàcia de la intervenció catalana.

Solament un fet ens ha mogut al comentari en aqueixos debats de tòpies i incidències iguals a tots els debats que s'han suscitat a les corts d'Espanya a l'entorn del problema català, i és la intervenció d'un nou personatge que molt bé podria significar el començament d'una nova tàctica de l'Estat en referència a les aspiracions de Catalunya. Al·ludim l'aparició d'En Salvatella, qui en nom del govern intentà contrarestar les afirmacions dels diputats catalans.

Sembla mentida que hi hagin homes com En Salvatella, capaçs de representar tan tristos papers! Ell, el català negat, traïdor d'una política, refutant la veritat catalana amb la mentida i el desvergonyiment més descarats. Per a En Salvatella, ministre d'instrucció pública d'Espanya, no existeix, tampoc, el problema de la llibertat de Catalunya. La seva posició és, ni més ni menys, la d'un perfecte governant d'Espanya. Per a ell el problema català existia, i ben definit, 15 anys enrera, quan amb el seu verb eloqüent i amb la seva acció personal conspirava contra la monarquia i la integritat de l'Estat que ara defensa, però actualment, malgrat el que diguin En Macià i d'altres il·lusos com ell, no existeix ni en la memòria del poble. Ha bastat que En Salvatella es posés al costat d'Espanya per desaparèixer, com per art d'encantament, la qüestió de la llibertat de Catalunya. La política de l'estruc ha vençut l'aligot català. El nostre poble no sent el nacionalisme com el pinten En Duran i En Macià. Jo, com a català, coneix tan bé els meus paisans com el senyor Macià—diu l'ex-diputat nacionalista republicà—i afirma que no existeix el nacionalisme a Catalunya.

Nosaltres comprenem que un home arribi fins a l'abjecció dels propis sentiments, que per tal de satisfer apetits insans faci qualsevol paper de l'auca, però que la seva abjecció ideològica l'impel·leixi a situar-se fusell en mà davant la imatge de la pròpia pàtria és cosa que, francament, no podem concebre sense passar per moments de pregona i íntima tortura espi-ritual.

I ens entristeix més el pensar que els homes que així es comporten estan exposats a ésser víctimes propiciatòries de la llibertat de la pàtria que han traït.

P. DE REIG.

EL FOC DE LES GINESTERES

(Fragment de l'acte segon)

*Quin fuet us cargola i us diu arri,
i qui us unta la bossa dels diners,
que veniu a l'hostal a fer xibarrí,
com si haguéssiu begut un xic de més?*

JOAN

*Som uns quants segadors que anem fent
que de muntanya caminem al pla, (via,
i amb renec i cançó esperem el dia
de treure'ns la peresa de la mà.
I així provant el polç passem l'estona
i rerricant i repicant el peu,
si Déu vol, anirem a Barcelona
per esmolàr la falç i alçar la veu.
... ..
I què voleu?*

JOAN

*Volem desfer la ronya
que ha fet criar la pó als dits de les mans,
i volem quatre gotes de vergonya
a les galtes de tots els catalans.
Que després de les penes de la guerra
l'ungla del rei d'Espanya encara ens cou,
s'està escoltant tota la nostra terra,
i els segadors venim i diem: prou!
Sense llei de cap mena se'ns castiga,
l'amo de nostra casa és el soldat,
i hem d'aixecar la gent siga com siga,
i rependre la nostra llibertat.*

FRA ANSELM

*Ai fadrí, te'n vas massa de la boca
ja s'ha acabat aquí la gent de pes;
sou bons per llepar el sucre de la coca,
vosaltres, amb tants crits no fareu res!
Aquí tot són esquenes estovades,
i bèsties per ficar-se dins del cau
després de les perruques escapçades
d'En Serrallonga i el Fadrí de Sau.*

BARCELONA — L'estàtua d'En Pau Claris coberta de flors en remembrança de l'històric Corpus de 1640. Fotog. RESSERRIMENT, per P. Arias.

*Aquells sí que eren gent de fusta forta,
i en clavà el gabinet tenien punt,
no gastaven, mal llamp! la vista morta
per espolsar les puces del damunt.
Ara no hi ha pedrenys d'aquella mena;
En Serrallonga! Et dic que si visqués
aquests soldats que us donen tanta pena
us els vendria a terces pels carrers.
Quin llop a dintre de la seva cova!
Jo li havia trobat tip i dejà;
aquesta mà li va tocar la roba
i vaig parlar-li com te parlo a tu.
La seva veu corria fins a Roma,
i el que li anés darrera, pobre rue!
Amb ell no hi ha Virrei Santa Coloma,
ni belluga la llengua el Comte-Duc.
Que tenia en els dits ungles d'aranya,
i com una guineu et feia el bot,
i hauria plantat cara al rei d'Espanya
i al Pare Sant amb la tiara i tot!*

JOAN

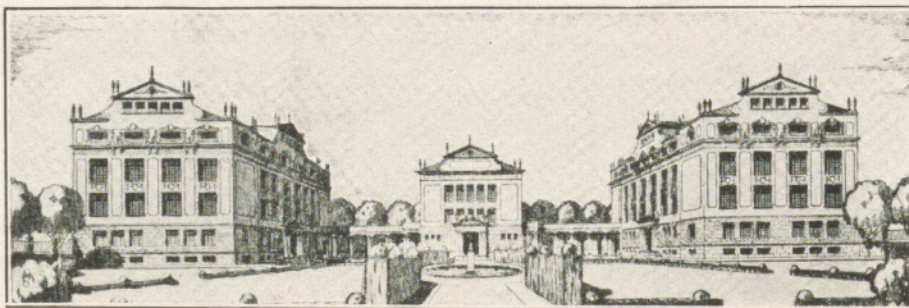
*En Serrallonga era animal de presa,
senyor pare misèries rosegat.
Vianda, llit calent i llar encesa
foren tota la seva llibertat.
Un esparver de fets i de bocades,
si voleu el més gran entre els primers,
però, redéu! les seves queixalades
eren tan sols per mossegar diners!
I aquestes no seran les nostres rutes,
per aquest camí no hi pelarem genolls,
nosaltres no duem les ungles brutes:
per altra cosa ens han picat els polls!
No gastem cap posat de gos d'atura,
ni al bàrret hi duem plomes de gall,
nosaltres no tenim tanta freixura,
és més escarrancit nostre badall,
però, el dalit que ens duu a la caminada
ens portaria fins qui sap a on,
amb més força que dins la carcanada
de tots els serrallongues d'aquest món!
Nosaltres no lluitem per la moneda,
ni escupim per fer mal nostre verí,
ni ens engresca un soroll de bossa freda,
ni el catre de la dona del veí.
La terra que dels passos se'ns allunya,
la veiem desmaiada com la mort,
i tot el plor calent de Catalunya
ens va escaldant el voraviu del cor.
Són les pobres masies saquejades,
la cendra dels corrals i dels pallers,
són les tristes donzelles deshonrades
que van fugint dels llops i els esparvers!
Es la campana somicant malalta,
és el Sant Sagrament esmicolat,
és la cremor que ens xiula dins la galta
ferida per la grapa del soldat;
és el Virrei que venta cops de fóna
i mana amb la careta dels butxins,
i és aquella presó de Barcelona
cmb el millor de nostra gent a dins.
I quan duus aquest feix damunt l'esquena,
quan dins del cor hi vas paint tants mals,
no et cal ser Serrallonga de cap mena
per imposar la llei a cop de falç!*

JOSEP M. DE SAGARRA

L'OBRA CULTURAL DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Abans de la fundació o creació de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, la metròpoli catalana comptava amb ben pocs edificis escolars dignes de l'alta funció a que se'ls destina, i si algun n'hi havia amb condicions no pertanyia pas al poble, sinó a empreses particulars, la majoria a congregacions religioses. Tots recordem aquells pisets infectes destinats a escoles oficials, o sigui les que l'Estat subvenciona, negació conculgent de tot principi higiènic i pedagògic, vergonya de l'Estat que les imposa.

Del 1916 ençà, ço és, des que funciona

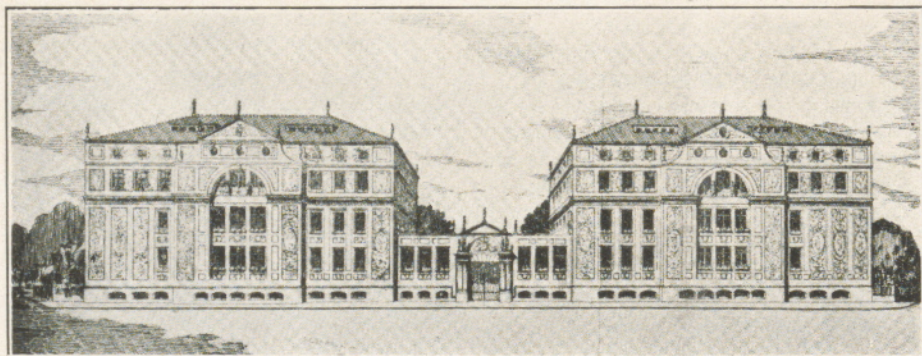
«Escola Pere Vila i Codina» en construcció al Saló de Sant Joan.

amb un perímetre de 165.000 pams quadrats. Aquest últim grup escolar creat a

base del llegat provinent de l'Argentina on morí, l'any 1916 el seu benefactor, En Pere Vila, és el que ha donat lloc a la incidència promoguda per l'Estat espanyol volent-se apoderar de la deïxa quan l'edifici està a punt d'inaugurar-se.

Totes aquestes escoles, així com les que hi han en projecte, estaran dotades de l'utillatge més modern i més d'acord amb les exigències de la moderna pedagogia.

Una altra de les belles iniciatives de la Comissió de Cultura, és la creació de jardins per a esbargiment de la mainada, exposada fins ara als perills de tota mena que els assetja en el carrer. Aquests

«Escola de Ramon Lull» que es construeix a la gran via Diagonal.

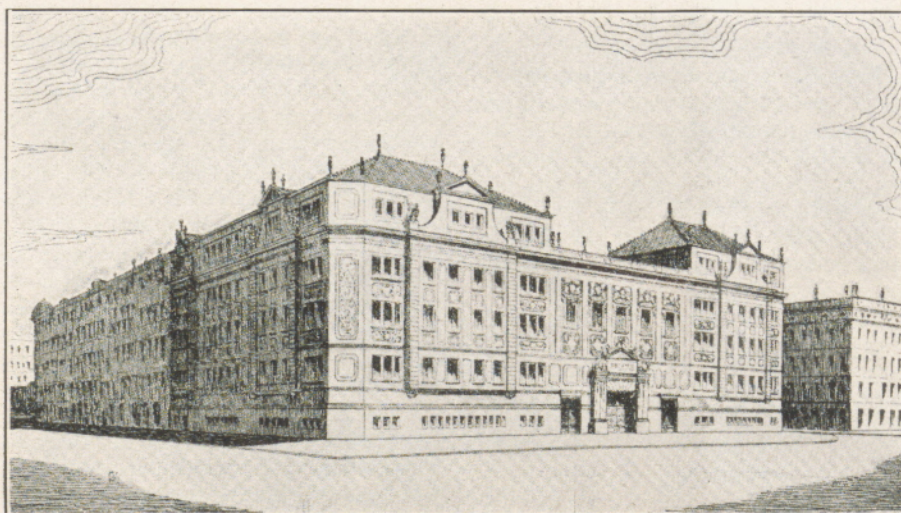
la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, Barcelona es redimeix en matèria d'escoles.

Responent a un pla general d'ensenyament, la Comissió de Cultura està realitzant una tasca meritíssima, transcendental.

Ultra les escoles que funcionen, tals com «La Farigola» i el grup «Baixeras», «Escoles Montessori» i les de l'aire lliure als pares de Montjuïc i Guinardó, l'Escola de Mar i d'altres d'ensenyament primari, les Escoles de «Vila Joana» per a orbes, sordo-muts i invàlids, deixant a part les establertes per a l'ensenyament professional, estan acabant-se de construir els grups «Lluís Vives», a Sans, amb capacitat per a 800 alumnes, abraçant un perímetre de 120.000 pams quadrats; la «Ramon Lull», a la Diagonal, per a 1.200 alumnes, i amb 125.000 pams de terreny; les Escoles «Milà i Fontanals i Lluïsa Cura», en el carrer del Carme, per a 1.000 alumnes, i amb 83.000 pams quadrats, i l'Escola «Pere Vila i Codina», en el Saló de Sant Joan, capaç per a 1.400 alumnes,

«Grup escolar Baixeras», construït a la Via Layetana.

«Escoles Milà i Fontanals i Lluïsa Cura» en construcció al carrer del Carme.

jardins, actualment en projecte, en número de 60, constaran, els de tipus gran, 15, d'extensos camps de jocs de moviment, gimnàs, frontó, jocs olímpics, vestuari, etcètera. Seran voltats d'arbredes i tindran una artística font. Se'n construiran 15 de tipus més petit amb un gran pati central, pistes laterals, piscines i font. Comptaran, com els altres, un edifici destinat a biblioteca, saló d'audicions, etc. Els 30 restants de tipus petit, constaran d'un pavelló de refugi i un ampli camp per a jocs a l'aire lliure.

Talment com es fa amb els edificis escolars, els jardins seran convenientment distribuïts en diferents barris de la ciutat i els seus ravals, per tal que tota la família escolar barcelonina pugui gaudir-se'n.

Les Colònies escolars és altra de les iniciatives magnífiques posades en pràctica anys ha per l'Ajuntament, però que aquests últims temps han pres major volada gràcies a la Comissió de Cultura.

Disfruten d'aquest benefici els nois i noies de contextura més dèbil, els quals són degudament seleccionats entre la població escolar, tenint en compte la posició econòmica de llurs famílies, essent preferits els de situació més modesta. Durant una mesada, gaudeixen dels aires purs de les muntanyes i de les brises marineres. Són més d'un miler els infants que actualment s'aprofiten d'aquest sanitos benifet, lliures en absolut de tota despesa.

L'any passat es constituí una Colònia especial de 600 escolars, amb el títol de Vilamar, a la platja de Calafell. Era una petita república composta de sis pobla-

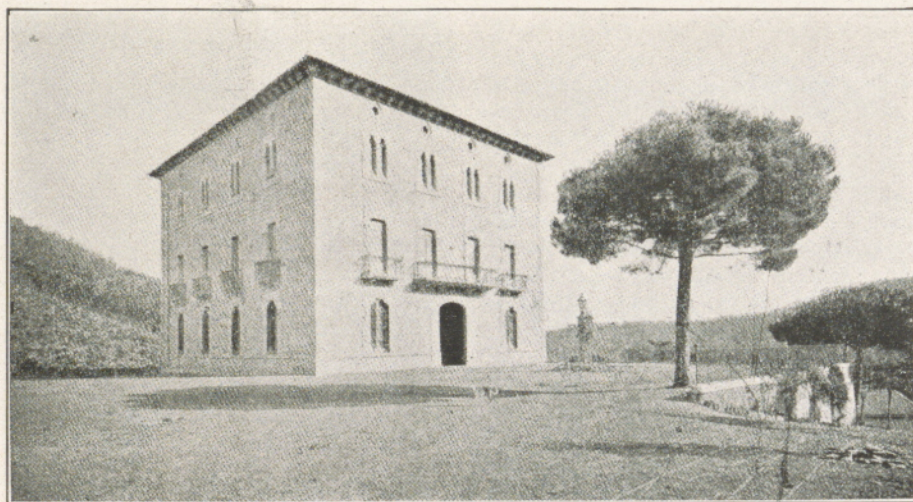

«Escoles Villa Joana». - Una classe en el bosc.

cions d'ambdós sexes, separats per una placeta i un jardí. Cada una d'aquestes vil·les tenia un representant de cada sexe, que elegien els mateixos escolars, formant entre tots els representants el «Consell dels sis», el qual regia la vida de la Colònia, nomenava els funcionaris per als serveis públics, tals com telèfon, correus, tresoreria, higiene, provisions, biblioteca i serveis domèstics, aquests últims a càrrec de la població femenina. El Cap suprem de l'Estat era exercit pel representant de l'Ajuntament de Barcelona, amb el títol de Veguer. Fou un assaig magnífic de resultats excel·lents, que cridà fortaament l'atenció de tothom per la correcció amb què es portà tot.

Per tal de donar una petita idea de la transcendència de l'obra empresa per la Comissió de Cultura, caldria que omplís moltes columnes, però l'espai no ens ho permet, havent-nos d'acontentar per avui amb els presents brevíssims reports.

Però no podem negligir dos detalls ben suggerents: Tota aquesta obra cultural es deu a la Comissió de Cultura, creada pels nacionalistes l'any 1916, després d'haver-se possessionat de la majoria de l'Ajuntament. Abans, amb la pèssima administració lerrouxista, pot dir-se que l'obra de cultura de l'Ajuntament era, gairebé, nul·la. L'altra remarca que havem de fer, és l'esperit catalanès que anima l'actuació de la Comissió de Cultura. En tots els grups escolars existents, així com en els que estan acabant-se, l'ensenyament es farà a base del català, l'idioma nacional elevat a la suprema jerarquia per dret i per raó de justícia.

«Cán Puig» (Rabassada) Colònia escolar permanent.

G L O S S E S F E M E N I N E S

Fullejant una revista catalana el contingut de la qual és un recull de composicions poètiques, m'ha desvetllat l'atenció una fervent complanta de la poetessa Na Remei Morlius d'Andreu, sentida en contemplar l'enderroc en què estan les venerandes despulles del Monestir de Poblet.

Moltes de vegades m'ha desalentat el pensament de la pèrdua d'aquesta joia nacional, el mateix que altre monument de la nostra terra, Santa Maria de Besalú; dolorós de veure, amb aquelles tristes arcaades inermes, aquelles altes parets escrotonant-se, nues, desolades, dretes encara sota el cel de Catalunya, com si esperessin un miracle de resurrecció. En estat semblant es troba Sant Pere de Roda i tantes d'altres joies que encara vas essent dels nostres dies, llegat de belles hores llunyanes que la nostra Pàtria ha gaudit.

Ja que totjust s'ha elevat la veu d'una poetessa nostrada demanant a Poblet:

"si s'alçarà altra volta gegant, fins a tocà
(el cel)"

i tremolosa tem la trista sort d'ell: raure en terra per a sempre calcigat sota la claror dels dies

"si no abrusa el pit dels homes la flamera
(de l'amor)",

pensem-hi novament en el desempar de les nostres ruïnes santes, escoltem la comanda íntima que a cada un de nosaltres fan.

Queicom que podria dur-se fàcilment a la realitat fóra: crear a Barcelona o on es creïés més convenient una comissió de senyores i aquesta formar subcomissions en tots els pobles de la nostra terra i que les nostres damiselles dependint-ne, naturalment, fossin les encarregades de recabar l'òbol amb què podria dur-se a cap aquesta obra tan gran i tan formosa. Tots hi ajudariem, de cada llar en sortiria l'almoina benefactora, les corporacions també podrien ajudar-hi; en fi, que seria tot Catalunya, que respondria per veure una nova forma de la seva reconstrucció.

Dama Remei Morlius d'Andreu, a vós us toca fer la crida: les dones catalanes que un dia feren acte d'afirmació patriòtica lliurant solemnement la gloriosa Bandera barrada als homes de casa nostra, sota mateix d'aqueixes voltes sagrades de Poblet que Vós plorant heu contemplat esfondrant-se dins l'abim dels temps, no desdiran de llur fe patriòtica aquesta vegada.

Totes sentim l'amor de la Pàtria, totes faríem el possible per ella tal com fos menester i no cree que ens espantés trobar-nos al llindar de l'heroisme.

Dones mireu com aquesta tasca de cercar de casa en casa el preat ajut de tots no tindria pas les dificultats de l'heroisme, encara que podria venir a tenir-ne tots els atributs. No seria més que una feina fàcil, senzilla, dolça de fer.

Quin símbol seria aquest, de que les dones i noies de la nostra terra formessin aquests bells estols! La Pàtria nova apoiant-se en la Pàtria ancestral, l'eura a les ruïnes

"Perquè a les fulles d'eura esmeragdines Déu la figura els ha donat del cor?"...

preguntava l'inclit poeta...

A l'acció i a l'amor de la dona catalana es deuria gran part d'aquesta glòria. Aquesta preparació serena i tranquil·la

alhora que fervorosa, essent un altre caire vigoritzant de la vida espiritual de Catalunya fóra també escola de disciplina i de seny; de comprensió ferma de que són necessàries totes les formes de reconstrucció total; refflorint tot aquest patrimoni de l'antigor incorporant-se als nous dies, bastint-hi les noves ànsies i realitats d'aqueixa Catalunya tan dissortada avui principalment per culpes agenes i tan mereixedora pel seu passat i per les seves virtuts inherents que ni totes les dissorts de l'odi de qui ens domina poden aplanar, d'aixecar-se, sola i esplendorosa, vencent poc a poc totes les noses. Mentre qui ens domina es debat actualment en desacerts, Catalunya donaria la imatge de treballar enfortint-se tota per aixecar, alhora que aixessin novament la testa els seus monuments, les anhelades banderes de la seva llibertat.

ALIDÉ.

EL FRACÀS D'UNA POLÍTICA

La retirada del cabdill regionalista català, el patriei Francese Cambó, significa el fracàs definitiu de la política per ell emprada aquests últims anys per tal de cercar la fórmula conciliadora de la tendència nacionalista catalana amb la unitat de l'Estat espanyol. A la fi, els mateixos capitosts de l'efusió i la compenetració han hagut d'acceptar la tesi radical, ço és: la nul·la eficàcia de la política llur per a la solució del problema nacional de Catalunya. Perquè, cal dir-ho ben clar: l'actitud adoptada pel cabdill de la Lliga Regionalista no obeeix, com molts pensen i com tracten de fer veure els mateixos regionalistes, a la derrota soferta en els darrers comicis provincials—que fet i fet això no fóra més que un episodi circumstancial de la lluita—sinó a la íntima convicció del fracàs de la política per ells preconitzada. La derrota última no ha estat més que un portell precipici per a facilitar la retirada al cabdill vençut.

Val a dir, però, que En Cambó ha sa-

but triar el moment. Adhuc en aquest cas ha demostrat ésser oportunista. En altra ocasió el seu gest no hauria trobat la simpatia del públic.

Ara, després de tot, la vida política del leader de l'Espanya gran, ha estat magnificada per una posta adient. Ell reclama la culpa de la derrota electoral de la Lliga Regionalista i s'elimina per tal de no perjudicar més, amb la seva actuació personal, l'entitat per la qual ha lluitat tota la seva vida. Bella manera de salvar la nau, el capità!

Però així i tot, la nau perilla d'esfondrar-se. El sacrifici votiu del capità serà endebades per ella. Navega per mals mars i tard o dejorn sucumbirà; mals vents la menen, el timó no serva i ha perdut el rumb; tres coses fatals per al bon govern d'una embarcació.

Heu's aquí el fracàs d'una política que en mantes ocasions ha sabut conquistar el cor del poble, però que no ha sabut correspondre a la confiança que aquest li atorgà amb escreix.

A GUIMERÀ, L'IMMORTAL MESTRE

*Per l'eterna gratitud humana
al bon seny que vostra obra inspirà,
l'homenatge d'una veu llunyana
rebeu gení de sang catalana,*

Angel Guimerà.

*Savi mestre de la Gaia Ciència,
cor de jove, patriei fervent,
Catalunya per vostra sapiència,
vol honrar tan preclara existència,
aixecant-vos un gran monument.*

*Tots alçem-lo com vella oriflama
ben enlaire del nou pedestal,*

*d'amor patri que abranda la flama
i pregoni com veu de la fama
de vostra obra la glòria immortal.*

*Fem que siga un altar d'harmonies,
llàntia encesa dels nostres amors,
on la terra que vol millors àies,
sos fills regí sense banderies
ofrenar-hi corones de llors.*

*O mestre entre els mestres de la drama-
(túrgia!)
de dolors, llegendes i enamoraments,*

el dogma formàreu d'una taumatúrgia
que mouen fets tràgics i humans senti-
(ments.

Del vostre teatre herois i heroïnes
són creacions pures d'amor i bondat,
concepcions serenes d'imatges divines
que va ungir la gràcia de l'eternitat.

De "joves i velles reines", la corona,
de l'art de Talia ha fet ric el dot,
amb la senzillesa de "La Baldirona"
i la bonhomia de "Mossèn Janot".

Es el "Rei i Monjo" flor d'aristoeràcia,
"Sol solet..." poema del cor resignat,
i tendrament parla d'alta democràcia
i modernes lluites "La Festa del Blat".

De "Jesús que torna" la veu amorosa
porta a flor de llavi la frescor de mel,
com la "Santa Espina", la "Maria Rosa",
i "L'ànima és meua" i el bell "Mar i Cel".

"Sainet Trist" és joia de gran formosura,
del poble les ires subleva "El Cació",
i de "Terra Baixa" sorgeix la figura
tan forta i serena del brau Manelic.

Seran d'eixa raça de sang tan ardenta,
que l'amor fa dòcil i el dolor no abat,
els que a Catalunya, la pàtria irredenta,
en gestes properes daran llibertat.

O germans de la terra enyorada!
junts honrem el cantor de "L'any mi",
i al damunt de sa testa nevada,
que ja en vida ha sigut consagrada,
desfalleu-hi les roses d'abril!

De les festes florals en la història
sou l'alt Mestre que honrà el Gai Saber,
i la pàtria drem a la glòria
alentats per la santa memòria
de la vida de "Mestre Olaguer".

Vostre numen d'homèrica flama
déus olímpics el van inspirar;
tot un poble com geni us aclama
i al món diuen les veus de la fama:
Glòria, glòria al genial Guimerà!

B. RAMENTOL.

(*) Composició llegida en la festa d'homenatge a Guimerà, celebrada el propassat dia 30 de juny a Rosario de Santa Fe.

L'OBRA DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANCA CATALANA

SALTA. — Comissió Delegada de la Protectora recentment constituïda. D'esquerra a dreta: senyors Antoni Canudas, tresorer; Josep Coll, vocal; Alexandre Amigó, president; Ramon Terrés, vocal i Emili Vinyals, secretari.

ÈTICA PATRIÒTICA

Senyor doctor Antoni de P. Aleu, president del Comitè d'Acció Catalana.—Ciutat.

Amb bon xic de condolència ha estat assabentat el Consell Directiu del Casal Català de la vostra assistència a l'acte d'homenatge al rei d'Espanya, que amb motiu del seu compliment d'anys oferí l'ambaixador senyor Marquès de Amposta.

Creu aquest Consell que això és, no tan sols incompatible amb l'ocupació d'una presidència tan honrosa del Comitè que ha portat a cap actes pulcrament patriòtics i plens de sabor catalaníssim, sinó que és completament intolerable que assisteixi a un acte de tal caràcter com el que ens ocupa, qui representà els catalans d'Amèrica en alguna avinentesa, fent en tals ocasions, públiques manifestacions d'una estridència catalanista del tot palesa, d'una fervor patriòtica aparentment sincera i àdhuc d'un esperit netament separatista. Els homes, més que a sí mateixos, es deuen a llurs representacions. No podem consentir per més temps, d'enganyar els que són a la Pàtria, i, per això, volem els camps clarament definits i assenyalats. Qui presidí una de les assemblees de constitució de l'Acció Catalana, portades a cap just fa un any a Barcelona, mai no pot aquí a Amèrica, per lluny que de la Pàtria se sigui, i per molt que els particulars compromisos ho exigeixin, assistir a un homenatge al Cap de l'Estat opressor.

Creia el Consell Directiu, que aqueix fet portaria la vostra espontània dimissió del càrrec de president de la Comissió Executiva del C. d'A. C., mes veient que a hores d'ara no n'havem estat assabentats, per unanimitat el Consell Directiu del Casal Català, entitat única de Buenos Aires, que hi és representada, demana que volgheu deixar vacant el lloc que en la sina de l'esmentat Comitè representeu.

La paraula i la conseqüència en tots els actes, deu distingir als homes.

Deu li dó bona salut.

Buenos Aires, 8 de juny de 1923.

El president. El secretari.

Buenos Aires, a 17 de juny de 1923.

Senyor president del Casal Català.—Ciutat.

De la nostra particular consideració: Reunit aquest Comitè d'Acció Catalana avui, s'ha assabentat de la nota que aquesta estimable entitat s'ha servit adreçar al nostre president amb data del dia 8 del corrent.

Presa consideració d'ella i tenint en compte que l'acte a que es refereix, si fou homenatge no fou pas a altra persona

que al cap de l'Estat Argentí i que la concurrència del nostre president fou un acte exclusiu d'ell i la seva esposa, igualment convidada, aquest Comitè resolgué no haver-hi motiu per pendre cap altre acord, al seu respecte, que el de donar-se'n per assabentat.

Saluden att. a vostè.

Ermengol Vila i Vallès,
Secretari.

Al Comitè d'Acció Catalana.—Ciutat.

Senyors: Cert és que el Casal Català de Buenos Aires en adreçar la lletra datada el 8 de juny, no del tot esperava, degut a la composició del Consell permanent del C. d'A. C.—del qual per dissort coneixíem el seu esperit i la seva conducta,—una mostra de sinceritat i una prova de vergonya patriòtica com la que recabàvem. Be massa sabíem la política oportunista, espanyolitzadora aquí, separatista allí, del seu president únic, i el que representava l'amistat entre ell i els quatre senyors assignats pels representants de les entitats de Sud-Amèrica, que aparentment col·laboren a les tasques bon xic platòniques que poguéu portar a cap l'esmentat Comitè.

Mes no creïem que s'arribés mai a un punt d'excepció com el de tergiversar la finalitat d'un acte de tothom conegut, divulgat per tota la premsa i fins tradicional dintre de la col·lectivitat espanyola; la qual cosa és un fet de baixa política, que ens ofèn tan sols el pretendre que acceptem. Mes embolcallant-nos amb un tel fantàstic de credulitat infantil, creuríem que no pot mai la raó al·ludida justificar l'actitud de la presidència. A Buenos Aires sovintegen els actes d'homenatge al Cap de l'Estat Argentí per poder el senyor president del C. d'A. C. palesar-li els seus respectes i mostrar-li la seva admiració, i no esperar el moment que, d'acceptar la vostra excusa, ho feia l'element oficial espanyol i en diada tan asenyalada. També volem deixar ben sentat el criteri, de que jamai qui ocupa un lloc dirigent dintre d'un grup amb principis doctrinals, no pot assistir, ni amb caràcter particular, a uns actes d'espiritualitat completament oposada al que aquella societat o comitè representa i professa. Devem allunyar per sempre aquestes raons tan febles i estantisses. Qui ocupa un càrrec dirigent o un lloc públic, sempre i en tots moments, entengui's bé, porta acompanyades les dues personalitats; pretendre dir altra cosa, posa tan sols en evidència una gran pobresa de recursos defensius.

Per tractar el nostre comunicat de data 8 de juny i considerar la nostra de-

manda sabérem que el Comitè eridà a una reunió, i no atinem a explicar-nos el motiu per al qual essent el Casal Català una entitat fins avui adherida i per tant en igualtat de circumstàncies que altres de les que foren eridades, no es dignaren convocar-nos; la nostra assistència en aquella reunió hauria fet que els delegats que hi haguessin pogut assistir—sabem, però, que de prop de 20 entitats que figuren com adherides, no hi assistí cap, essent tan sols els 4 senyors que formen el Comitè executiu,—oïssin els motius i raonaments que impulsaren el Casal Català a recabar la dimissió de la presidència, i no pas tan sols ésser-nos exposades les excuses que la presidència eregué a bé fer. Tenim la convicció ferma que si així s'hagués fet, la vostra contesta hauria tingut un sabor del tot diferent.

Ara bé, el Casal Català tant en principis com en procediments, havia dissentit maintes voltes en aquests darrers temps, del Comitè, havent arribat a disgustos bon xic seriosos; la vostra política mai del tot definida i la desigualtat de principis patris mostrada en els manifestos i actes relacionats amb Catalunya, no han estat pas mai una garantia per quí, com nosaltres, té com a norma la sinceritat i la franquesa.

Catalunya, i amb ella la col·lectivitat catalana de Sud-Amèrica, la que segueix pas a pas el colpejar freturós de la Pàtria, ha arribat a un punt en que no pot ésser enganyada; la cultura i el sentiment patri embolcalla el poble i ja no deixa seduir-se, com l'alosa, per la xerrameca i els actes lluent i enfarfegats.

Catalunya ens ho mostra i aquí devem seguir el seu exemple i el seu consell; les doctrines s'han definit i ja no són pas més acceptables les paraules i actituds de doble interpretació, que una o altra cosa signifiquen segons el lloc i l'instant.

El Nacionalisme ha arribat a un mo-

ment de decisiva activitat, i devem desbrossar camps i definir actituds, exigint, a l'ensem, que tots els actes siguin encaiminats sense cap rodeig ni giravolta al final desitjat.

Es per tot això que el Casal Català, que si bé fins ara per a no promoure un possible desmembrament o una desautorització al Comitè—tota vegada que és l'única entitat adherida de les diverses institucions a Buenos Aires—no havia volgut separar-se'n, creu que no deu fer-se solidari per més temps dels vostres actes; no volem que mig barrejats, els catalans d'ací i d'allí ereguin en una possible dualitat doctrinària nostra, sinó al contrari, que sàpiguen que nosaltres no sols estàvem en disconformitat, sinó que restaríem dins el Comitè en contraposició amb els nostres principis bàsics i fonamentals.

Així és, senyors representants del Comitè d'Acció Catalana de Sud-Amèrica, que el Consell Directiu del Casal Català, en sessió tinguda el dia 28 del passat mes de juny, acordà, per unanimitat, deixar ratificada la protesta, i, a la vegada, separar-nos en absolut del Comitè per vosaltres representat, la qual cosa posem al vostre coneixement per als seus corresponents efectes.

No volem pas perdre l'avinentesa, de recordar-vos que no som ja la primera entitat que es separa del Comitè per disconformitat de criteri en ço que a la Pàtria afecta, cosa que si altra transcendència no tingués, almenys farà que no vos sigui possible parlar com fins ara haveu fet, en nom de tota la col·lectivitat catalana de Sud-Amèrica.

Visquen, senyors, molts anys.

Buenos Aires, 6 de juliol de 1923.

El secretari, El president,
R. Girona-Ribera. Angel Boixader.

N O T Í C I E S

I

Ens és altament agradós d'assabentar als caríssims llegidors de RESSORGIMENT que les institucions de la nostra pàtria van respondre a la crida per a la creació de la Secció Catalana de Literatura i Ciències, anexa a la "Biblioteca Nacional de Maestros" de Buenos Aires, la importància de qual institució no escapa als que es captenen dels afers espirituals i patriòtics.

Per a formar part de l'esmentada Secció, l'Editorial Catalana ha adreçat a la nostra Redacció un selecte lot de llibres dels següents autors catalans: Ramon Turró, Prat de la Riba, Llorenç Riber,

J. M. de Sagarra, Carles Cardó, Rusiñol, Massó i Torrents, Martí Esteve, Carles Soldevila i Marquès de Camps. Ultra aquests autors hi han també obres d'Homèr i Sòfoles traduïdes a la nostra llengua.

"Expansió Catalana" anuncia també la tramesa de les seves publicacions, i se'n assabenta que les gestions iniciades prop la Mancomunitat hauran feliç compliment, així com les que es fan prop la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Anirem assabentant als nostres llegidors de tot el que es relacioni amb aquest important afer.

II

Es troba en viatge a l'Argentina l'actriu Marguerida Xirgu, glòria eminent que fou un dia de l'escena nacional catalana, actualment integrada al teatre espanyol.

En una llista de les obres que formen el repertori de la gran actriu no hi havem sabut descobrir cap títol que ens indiqués una producció original d'autor català. Pel que hom veu la Xirgu no sent, avui dia, cap afecte envers el teatre, els autors i l'idioma que li proporcionaren la fama amb què recorre el món. Es sensible.

També actua a Buenos Aires, aquesta temporada, formant part de la companyia Guerrero-Mendoza, la deliciosa Josepina Tapias, del Teatre Català, formada en la fornal d'artistes de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic que dirigeix l'il·lustre Adrià Gual.

Com tantes d'altres esperances de la nostra escena, la Tapias, així que rebé la consagració del públic de Catalunya, abandonà la pàtria per esmerçar el seu talent al teatre estranger i dedicar-hi les seves afeccions més cares.

III

Per tal de contribuir a l'erecció del monument al gloriós dramaturg i patriota

exemplar Angel Guimerà, els nostres conacionals de Rosario han celebrat un festival que tingué efecte el dissabte 30 de juny proppassat en el Centre Català d'aquella ciutat, amb la cooperació de la Delegació de la Protectora.

IV

Hem rebut el volum corresponent a abril-maig de la "Revista Catalana de Música", publicació mensual destinada a comentar i divulgar tot el que té atgència amb la divina art.

Conté treballs del senyors F. Mompou, J. Ma. Thomas, M. de Falla, Josep Subirà, Agustí Grau i Ernest Cervera. En el suplement artístic insereix el retrat de l'il·lustre músic català Enric Morera, i en el suplement musical una cançó retolada "La Mariagneta", per a una sola veu, amb acompanyament de piano, obra original del compositor En Josep Subirà.

Es una revista assenyada, seriosa, excel·lentment presentada i escrita i d'una catalanitat exemplar, que no hauria de desconèixer ningú que senti amor per la música i per la pàtria nostrada.

Apuntem l'adreça: Passeig de Gràcia 86, Barcelona, i el preu d'abonament: 15 pessetes anuals.

V

L'Orfeó Català, sota la direcció del mestre Suñer, donà una audició en el Saló-Teatre el divendres 22 de juny, sota el patrocini de la "Sociedad Argentina de Conciertos".

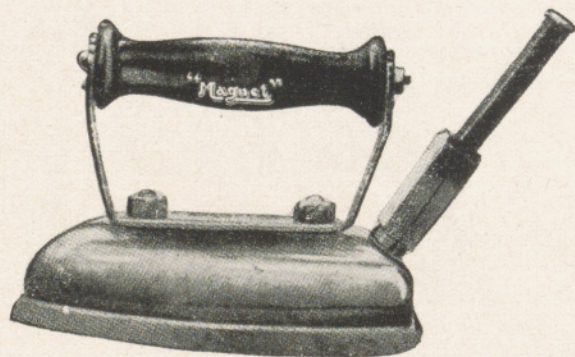
El programa, quasi totalment fou dedicat a chorals d'autors estrangers, tals com Carissimi, Waebrant, Mozart, Bach, Sschaikowsky, Mendelssohn, etcètera.

Creiem que aquest fet constituí un gros erro dels confeccionadors del programa, que, per al bé de la nostra art coral, desitjariem que no es repetís en el successiu.

Tenint en compte la idiosinècia de la constitució dels orfeons catalans en l'exili, entenem que és missió primordial seva el donar a conèixer preferentment obres nostrades, ço és, la producció dels autors catalans, i molt més hom s'ha d'aprofitar de l'avinença d'ésser sol·licitats per institucions estrangeres per tal de mostrar la riquesa de la producció coral catalana. No pretenem que s'exelogui els autors estrangers, però creiem és just i, sobretot, patriòtic, que es doni preferència als de casa.

VI

Es cosa resolta la celebració dels Jocs Florals de la Llengua Catalana a Buenos Aires, el diumenge dia 9 de desembre.

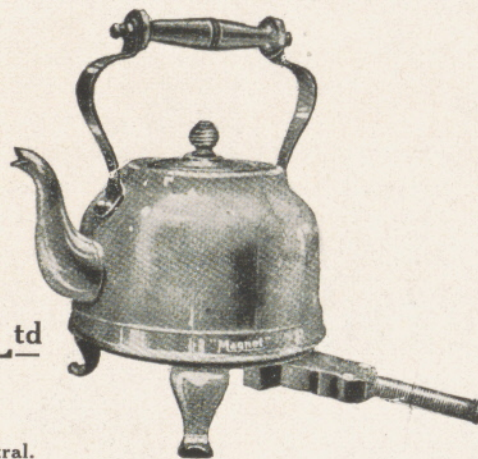
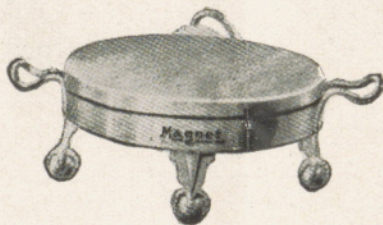

ELS APARELLS ELÈCTRICS MARCA

"Magnet"

PER A ÚS DOMÈSTIC, SÓN ELS MÉS ECONÒMICS

Sol·licitin llista de preus
il·lustrada

Anglo-Argentine General Electric Co Ltd

1475 - RIVADAVIA - 1483

(PLAÇA DEL CONGRÈS) - BUENOS AIRES

U. T. 5560 al 62, Libertad

Coop. T. 2616, Central.

El Casal Català, entitat mantenedora i organitzadora de la bella festa, ha iniciat les gestions per tal que el certamen d'enguany adquireixi lluent i importància patriòtica i literària.

Dintre breus dies serà publicat el Cartell corresponent.

El mateix Casal anuncia per al proper diumenge, dia 22, la visita col·lectiva a la usina generadora que la "Compañía Hispano-Americana de Electricidad" posseeix al Doek Sur, tercera de la sèrie que ve realitzant aqueixa cultural institució catalana.

VII

La comissió organitzadora del festival realitzat el passat mes de juny en el Saló "La Argentina", a profit de l'ensenyament català, ens ha tramès el resum de les entrades, sortides i benefici líquid que a continuació inserim:

Entrades:

999 números de la rifa, a	
0.50 c/u.	„ 499.50
Venda de localitats	\$ 326.—
Venda ensenyes de la Pro-	
tectora	„ 31.—
Avisos del programa . . .	„ 140.—
Donació del senyor Manuel	
Escasany	„ 50.—
Donació del senyor Melcior	
Grau	„ 16.—
Donació del senyor Pere	
Redon	„ 1.—
Donació del senyor Joan	
Banús	„ 3.—
Donació del senyor Rafel	
Camps	„ 10.—
Donació del senyor Baldo-	
mer Rabassa, (producte	
de la venda de fotografies	
de l'excursió a La Plata) „	29.—

Donació del senyor Joan

Roig	„ 5.—
Donació del senyor J. Julià	
i Augé	„ 4.—
	\$ 1114.50

Sortides:

Lloguer del Saló "La Ar-	
gentina"	„ 75.—
Lloguer del piano	„ 30.—
Impost municipal	„ 15.—
Propines empleats del local	„ 10.—
Missatgers i cotxes	„ 3.—
Segells	„ 46.—
Impremta (programes i so-	
bres)	„ 194.50
Comissió anuncis progra-	
mes	„ 7.—
Benefici obtingut	„ 734.—
	\$ 1114.50

"LA BARCELONESA" DE M. HILL

Casa especial en **PERNILS** cuits, crus i fumats.
FIAMBRES I EMBOTITS DE TOTA MENA
Vendes a l'engrès i a la menuda.

Mercat San Telmo (Defensa 961) Llocs 101 i 102
Bs. AIRES Un. Tel. 3818 (Buen Orden) Escriptori: PERÚ 1534
Frigorífic i Fàbrica: **TEMPERLEY (F.C.S.)**

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
PREUS MÓDICS

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) **BUENOS AIRES**

EL TIBIDABO

JOYERIA DE JOSÉ BRIÓ

CERRITO
373
BsAs

Brillants i Alhages Fines d'Ocasíó,
a preus veritablement limitats.

No compreu sense abans
visitar aquesta casa.

Confiteria Catalana

Cerrito, 153 i
Bmé. Mitre 2248

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central
Coop. Telefónica 2919, Central

Bs. Aires

COQUES D'ARENYS

TORTELLS CALENTS DUES VEGADES EL DIA

Tots els dies: Palos de Jacob, Panellets, Braços de Gitano, Persianes,
Biscuits "OMS", Secalls, Borregos, Carquinyolis, etc.

Xampany Codorniu
Non plus ultra,
Extra i
Espumós

Anis Deu
el preferit de les famílies

No deixin de provar
aquest saborós
licor català.

Unics concessionaris per
a la República Argentina.

CASA OMS

Vins importats:
Alella,
Moscatell,
Garnatxa,
Ranci,
Jerez i
Oporto.

DIBUIXOS

IL·LUSTRACIONS - CARICATURES
PERGAMINS - DIPLOMES
FIGURINS - CATÀLEGS - CARTELLS
IMPRESOS I CLIXES

MUCCILLO & PARAREDA

Estudi: Florida 524 5è. pis. U.T. 0887, Retiro

APIARI "FLOR DE ROMERO"

Productes d'apicultura

Especialitats de la Casa:

Caramels de mel

Gemetes melades

Turrons de mel

Farciments de mel, etc. etc.

Josep Ramoneda

Abellers:
COLONIA ALVEAR
(Mendoza)

Escriptori:
Medrano 461
Buenos Aires
C. T. 1210, Oest

OLIS

de cuina i de taula, a cada tres portes
en venen; però els catalans que vulguin
ésser ben servits i pagar preus equitatius,
faran molt bé de venir a casa.

S'envien mostres i es reparteix a domi-
cili.

||||| **L'ATLÀNTIDA** |||||

J. CABRÉ i Cia.

Estados Unidos 1599
i Cevallos.

Un. Tel.
5532, Libertad

MATALASSOS a l'estil català (REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551, (Oeste)

PAVON, 4374
BUENOS AIRES

Pintura en General

Blanqueigs, Imitacions i Col·locació de
Papers pintats de tota mena.

PREUS MODERATS

PAGÈS i PASCUAL: México, 1320

Taller: Estados Unidos, 1217

BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECÀNICS, FERRERS
i BRONZERS

Joan Russinyol

Cangallo 1765 { Un. Tel. 1081, Libertad
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial
en Caragols
per a Metalls de Ferro,
Bronze i Acer.

Pedres d'Esmeril,
Fil d'Acer per a Ressorts, etc.

Camiseria

"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260

Buenos Aires :: :: :: :: ::

Venda directa al consumidor

Per CAMISES de resultat excellent: Per gènere de punt Català i per tota mena d'articles de Camiseria, visiteu sempre **"La Esmeralda"**. Sereu ben atesos i comprareu barat.

"Bodegas RESPLANDOR,,

(Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA)

Compatricis: Si voleu beure bon vi exigiu
al vostre proveïdor que us serveixi el
de marca **"Resplandor,,**

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA, GRANADA i Cia.

Córdoba 2677

Un. Tel. 2448, Juncal